

כלומר, רישא דמשנתנו — "היה הולך בשוק ושמע קול סופרים מקריין איש פלוני גירש את אשתו פלונית", במה היא עוסקת? האם לא במקרה שאותו פלוני רצה לגרש את אשתו ונמלך, ובא חברו להשתמש באותו גט? ואם כן, מה חידשה הסיפא?

אמר רב פפא: רישא, בסופריין העשוין לחתלמד, עסקינן. ולא נכתב אותו גט לשם גירושין כלל.⁽⁹⁾

אך הסיפא עוסקת בגט שנכתב לשם גירושין, אלא שיועד לאשה אחרת.

כתוב לי גט, ואיזו מהן שארצה אגרש בו, פסול לגרש בו.⁽⁶⁾ כיון ש"אין ברירה".⁽⁷⁾ כלומר, אין אנו אומרים שהתברר הדבר למפרע שכתב את הגט לשם האשה שגירש בסופו של דבר. אלא עליו לברר בשעת כתיבה מיהי האשה המתגרשת.⁽⁸⁾

גמרא:

שנינו במשנה: יתור מכן, כתב לגרש את אשתו, ונמלך.

ומקשינן: אלא רישא, במאי?

8. מבואר בתוספות, שגם אם בכל מקום יש ברירה, [כגון, שותפים שחלקו ביניהם את השותפות, שאומרים — הוברר הדבר למפרע שזהו חלקו של כל אחד מהם], מכל מקום לענין כתיבת גט אין ברירה. כיון שנאמר בתורה — "וכתב לה" — לשמה, ולמדנו מכאן, שבשעת כתיבת הגט צריך להיות מבורר לנו לשם מי הוא כותבו. ודבר זה לא שייך על ידי ברירה. אך דעת הרמב"ם [פרק ג מהלכות גירושין הלכה ד] והר"ן — שאין חילוק בין דין ברירה בגיטין, לשאר מקומות. וכיון שבעלמא מספקא לן אם יש "ברירה" או לא, אף כאן תהא ספק מגורשת.

9. הגמרא בריש זבחים [ב ב] העמידה את הרישא כשכתב את הגט סתם, שלא בציווי הבעל, והוכיחה מכאן ש"סתמא לאו כלשמה". ודחתה — "דלמא בסופרים העשוים להתלמד עסקינן" [שלא נכתב כלל לשם גירושין]. ומבואר, שיש אפשרות להעמיד את הרישא כשכתב סתמא. וצריך באור — אם מדובר כשכתב סתמא, אם כן ברישא יש חידוש גדול יותר מבסיפא,

6. ה"תפארת יעקב" מדייק, שרק אם הבעל עצמו עדיין לא החליט את מי הוא רוצה לגרש, פסול. אך אם הבעל יודע איזה מהן הוא רוצה לגרש, רק הסופר אינו יודע, וכותב את הגט על דעת הבעל — כשר.

7. הקשו הראשונים — אף אם נאמר ש"אין ברירה", מכל מקום לכאורה לא גרע מלכתוב סתמא, ובעלמא קיימא לן — "סתמא כלשמה"? אמנם בגמרא בריש זבחים [ב ב — ג א] מבואר, שלגבי גיטין לא אמרינן "סתמא כלשמה", כיון ש"סתם אשה לאו לגירושין עומדת", אך זה שייך לכאורה רק לגבי "כותב טופסי גיטין", שאין ציווי של המגרש לכתוב, ואז אומרים — מסתמא לא ניחא לבעל שיכתוב גט לאשתו, כיון ש"סתם אשה לאו לגירושין עומדת", אך כאן שהבעל כותב גט על מנת לגרש איזה מהן שירצה, לכאורה לא גרע מכל מקום, דאמרינן "סתמא כלשמה"? וכתב הרמב"ן — שאם אין ברירה, אנו חוששים שמא בשעת כתיבה היה בדעתו לכתוב לשם אשה אחרת. ולכן פסול. וגרע טפי מכל כותב סתמא, שדעתו לכתוב לשם מי שיצטרך לו.